

ÇERKEZKÖY
TİCARET VE SANAYİ ODASI

RUSYA FEDERASYONU

ÜLKE RAPORU

Uluslararası İlişkiler Birimi

2021

İÇİNDEKİLER	SAYFA NO:
İçindekiler.....	2
Tablolar.....	3
1. GENEL BİLGİLER.....	4
1.1. Coğrafi Konum.....	4
1.2. Siyasi ve İdari Yapı.....	5
1.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı.....	5
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	5
2.1. Ekonomik Yapı.....	5
2.2. Ekonomi Politikaları.....	6
2.3. Tarım.....	7
2.4. Sanayi.....	7
2.5. Hizmetler.....	8
2.5.1. Bankacılık.....	8
2.5.2. Turizm.....	9
3. DIŞ TİCARET.....	10
3.1. Rusya'nın Dış Ticareti.....	10
3.2. Rusya'nın İthalatında Başlıca Ürünler.....	10
3.3. Rusya'nın İhracatında Başlıca Ürünler.....	11
4. BAŞLICA ÜLKELER İLE DIŞ TİCARET.....	11
4.1. Başlıca Ülkeler İtibarı İle İthalat.....	11
4.2. Başlıca Ülkeler İtibarı İle İhracat.....	12
4.3. Rusya'nın Dış Ticaret Politikası.....	12
4.4. Tarifeler ve Diğer Vergiler.....	13
5. EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLER.....	13
5.1. Yatırımlar, Yabancı Sermaye ve Mevzuatı.....	14
5.2. Ülkedeki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler).....	14
5.3. Ülkede İş Kurma Mevzuatı.....	15
6. TÜRKİYE İLE TİCARET.....	16
6.1. Türkiye –Rusya'nın Dış Ticaret Göstergeleri.....	16
6.2. Türkiye'nin Rusya'ya İhracatında Başlıca Ürünler.....	16
6.3. Türkiye'nin Rusya'dan İthalatında Başlıca Ürünler.....	17
6.4. Çerkezköy'den Rusya'ya İhraç Edilebilecek Başlıca Ürünler.....	17
6.5. İkili Anlaşma ve Protokoller.....	18
6.6. İki Ülke Arasında Ticarete Karşılaşılan Sorunlar.....	18
6.6.1. Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları.....	18
6.6.2. Dağıtım ve Satış Kanalları.....	18
6.6.3. Pasaport ve Vize İşlemleri.....	19
6.6.4. Ticaret Yapısı ve Tercihleri.....	20
6.6.5. Pazarda Etkin Olmanın Koşulları.....	21

Tablolar

Tablo No:	Konu	Sayfa No
Tablo 1	Temel Ekonomik Göstergeler	6
Tablo 2	Rusya'nın Dış Ticareti	10
Tablo 3	Rusya'nın İhracatında Başlıca Ürünler	10
Tablo 4	Rusya'nın İthalatında Başlıca Ürünler	11
Tablo 5	Rusya'nın Başlıca Ülkeler İtibarıyla İhracatı	11
Tablo 6	Rusya'nın Başlıca Ülkeler İtibarıyla İthalatı	12
Tablo 7	Türkiye – Rusya Dış Ticaret Göstergeleri	16
Tablo 8	Türkiye'nin Rusya'ya İhracatında Başlıca Ürünler	16
Tablo 9	Türkiye'nin Rusya'dan İthalatında Başlıca Ürünler	17
Tablo 10	İkili Anlaşma ve Protokoller	18

1.GENEL BİLGİLER

Ülkenin Adı: Rusya Federasyonu

Başkent: Moskova

Nüfus: 146,3 milyon (2021)

Yüzölçümü: 17.075.400 km²

Devlet Başkanı: Vladimir Putin

Başbakan: Mihail Mişustin

Dışişleri Bakanı: Sergey Lavrov

GSYİH: 1,70 trilyon ABD Doları

Para Birimi: Ruble / 1 Dolar: 73,43 Rus Rublesi (Aralık 2021)

Konuşulan Diller: Rusça (Federal birimlerde 27 diğer dil de resmi statüdedir)

Etnik Yapı: Rus (%80,9), Tatar (%3,7), Ukrain (%1,4), Başkurt (%1.1), Çuvaş (%1), Çeçen (%1), diğer (%10,2)

Önemli Siyasi Partiler: Birleşik Rusya Partisi, Komünist Parti, Liberal Demokratik Parti, Adil Rusya Partisi

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar: Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı, Dünya Ticaret Örgütü, Avrasya Ekonomik Birliği, Bağımsız Devletler Topluluğu, Şanhay İş Birliği Örgütü, Ortak Güvenlik Anlaşması Örgütü, Karadeniz Ekonomik İş Birliği Örgütü, Asya'da İş Birliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı, Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı

1.1 Coğrafi Konum

17 milyon kilometrekareyi aşan alanı ile dünyanın en büyük yüzölçümüne sahip ülkesi olan Rusya, 11 farklı zaman dilimine bölünmüştür. Asya'nın kuzeyinde Kuzey Pasifik Okyanusu ve Avrupa arasında Kuzey Buz Denizine uzanan ülke, 14 ülkeyle sınır komşusudur. Bu ülkeler ve sınır uzunlukları şöyledir: Azerbaycan 284 km, Beyaz Rusya 959 km, Çin (güneydoğu) 3 605 km, Çin (güney) 40 km, Estonya 290 km, Finlandiya 1 313 km, Gürcistan 723 km, Kazakistan 6 846 km, Kuzey Kore 17,5 km, Letonya 292 km, Litvanya (Kaliningrad Oblast) 227 km, Moğolistan 3 441 km, Norveç 196 km, Polonya (Kaliningrad Oblast) 432 km, Ukrayna 1 576 km. Ülkedeki Ural dağlarının batısında bulunan alan Avrupa kıtası içinde sayılmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Geneli itibarı ile ılıman iklim kuşağında yer alan Rusya, Karadeniz kıyılarında görülen subtropikal iklimden, yıllık sıcaklık farkının 80°C'ye vardığı Güney Sibirya'daki sert karasal iklime ve kuzeydeki kutup iklimine kadar değişen bir iklim mozağine sahiptir. Ülkenin kuzeyi Arktik kuşağında bulunurken, güneyde Karadeniz kıyılarında subtropikal iklim özellikleri görülmektedir. Doğu Sibirya karasal iklimin etkisi altındayken, Rusya'nın uzak doğusu muson yağmurları nedeniyle yıllık 1 000 mm yağış almaktadır.

Rusya Federasyonu topraklarının dörtte üçü düz ovalıktır. Orta Sibirya ve Uzak Doğuda sıradağlar bulunmaktadır. Doğu Avrupa düzlüğü Urallar'a, Batı Sibirya düzlüğü Altay Dağları'na kadar devam

etmektedir. Hazar kıyılarında ise, çoğu yerde yükseklik deniz seviyesinin altında seyretmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Başkent Moskova'da en sıcak ay Temmuz olup, en düşük ve en yüksek sıcaklık değerleri Temmuz ayında ortalama 13-23 °C'dir. Kentteki en soğuk ay olan Ocak ayında ise ortalama sıcaklıklar en düşük -16 °C ve en yüksek -9 °C'dir. En yağışlı ay Temmuz ayı olup, en az yağış görülen ay ise Mart'tır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

1.2. Siyasi ve İdari Yapı

Rusya, iki parlamentolu başkanlık sistemiyle idare edilen, kendi anayasaları ile yasama ve yürütme organlarına sahip 21 cumhuriyet, 9 eyalet (Kray), 46 bölge (Oblast), 2 federal statüye sahip şehir (Moskova ve St. Petersburg). 5 özerk bölgeden (Avtonomnaya Oblast/Avtonomniy Okrug) oluşan, 83 idari birimli bir federasyondur. Bu anayasaların Rusya Federasyonu Anayasası'na uyumlu olması ve onunla çelişmemesi gerekmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülkeyi devlet Başkanı yönetir. Başbakan başkanlığındaki hükümet de yürütme yetkisine sahiptir. Yasama yetkisi ise, Duma (Federal Meclis'in alt kanadı) ve Federasyon Kurulu'ndan (Federal Meclis'in üst kanadı) oluşan Federal Meclis'e aittir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Anayasa uyarınca yürütme erkinin başı konumundaki Devlet Başkanı, altı yılda bir halk tarafından seçilmektedir. RF'de son Devlet Başkanlığı seçimleri 18 Mart 2018 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Başbakan, anayasa gereğince Devlet Başkanı tarafından atanmakta ve yine Devlet Başkanının onayını alarak hükümeti oluşturmaktadır. Hükümetin göreve başlaması için Başbakanın Duma'dan güvenoyu alması gerekmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

1.3. Nüfus ve İş Gücü Yapısı

Rusya, nüfusundaki sürekli düşüş nedeni ile ciddi bir nüfus sorunu ile karşı karşıyadır. Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasından bu yana nüfusun yaklaşık 4 milyonu ülke dışında çıkmıştır. Nüfustaki bu azalma bu oranda devam ettiği takdirde, 2050 yılı itibarı ile ülke nüfusunun %30 üzerinde azalacağı tahmin edilmektedir. Birleşmiş Milletler' in ülke nüfusuna yönelik öngörülerini çok daha karamsardır. 146,79 milyon olan ülke nüfusunun BM çalışmalarına göre 2050 yılına doğru 112 milyona gerilemesi beklenmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Alkol ve sigaranın fazla tüketimi ve kötü beslenme özellikle erkekler arasında kardiyovasküler hastalıklara bağlı ölümlerde ciddi artışa neden olmuştur. Sonuç olarak Rus kadınının ortalama yaşam süresi Rus erkeğinden çok daha uzun hale gelmiştir. Ortalama yaşam süresinin erkeklerde 64,7, kadınlarda 76,6 olduğu tahmin edilmektedir. Rus hükümeti nüfusla ilgili sorunları önemli bir tehdit olarak değerlendirmektedir; bununla birlikte soruna kısa vadede kalıcı bir çözüm bulunması, ardında yatan derin sosyal sorunlar nedeni ile oldukça zor görünmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

2.GENEL EKONOMİK DURUM

2.1 Ekonomik Yapı

Rusya Federasyonu, büyük bir ekonomik gücün temeli olan doğal kaynaklara ve insan gücüne sahip dünyadaki belli başlı ülkelerden biri konumundadır. Rusya'nın sahip olduğu zengin doğal kaynak rezervleri ülke için büyük bir şans olmakla beraber ülke ekonomisi açısından bazı sakıncaları da beraberinde getirmektedir. Son 10 yıllık süreçte dalgalı seyreden petrol fiyatlarının ülkenin büyüme oranlarını da doğrudan etkilediği düşünülmektedir. Ancak yapılan bilimsel çalışmalar uzun vadeli

büyüme ve ekonomideki doğal kaynaklara bağımlılık arasında negatif bir korelasyon olduğunu ortaya koymaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Tablo 1: Temel Ekonomik Göstergeleri

	2019	2020	2021	2022
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	1.689,3	1.473,58	1.710,73	1.777,10
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)	2	-3,1	3,8	2,1
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	11.512	10.037	11.654	12.115
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	4,5	3,4	4,5	3,4
Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	3,8	2,2	3,9	3,3
Toplam Yatırımların GSYİH'ya Oranı (%)	22,8	23,4	23,4	23,5
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	4,6	5,8	5,4	5
Nüfus (milyon)	146,75	146,81	146,79	146,68

Kaynak: EIU

2.2. Ekonomi Politikaları

(Kaynak: IMF) Merkezi planlama ve sahip olduğu zengin kaynaklar nedeni ile Rusya'da sanayi sektörü ağır sanayi yönünde gelişmiştir. Yakıt, enerji ve metalürji üretimi toplam sınai üretiminin %35'ten fazlasını oluşturmaktadır. Elektrik ve gıda üretiminin sınai üretimdeki payının yaklaşık %25 olduğu göz önünde bulundurulduğunda ileri teknoloji ve tüketim malları üretiminin Rus ekonomisinde çok küçük bir payı olduğu ortaya çıkmaktadır. Tekstil sektörünü de kapsayan hafif sanayinin de sınai üretimdeki payı çok cüzi düzeydedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ekonomi büyük ölçekli sınai işletmelerin hakimiyetindedir. KOBİ'lerin GSYİH'dan aldıkları pay, yalnızca %10-15 civarındadır. Bu oran, genellikle gelişmiş pazar ekonomilerinde ve geçiş ekonomilerinde %50 civarında veya daha da üzerindedir. Küçük ölçekli işletmelerin ekonomide yeterince rol alamamasının en önemli nedenlerinden biri yoğun vergi uygulamaları ve karmaşık hukuki düzenlemelerdir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülkenin geniş yüzölçümü emek, doğal kaynaklar ve iş merkezleri arasında büyük mesafelere neden olduğu için ekonomik olarak bir dezavantaj oluşturmaktadır. Ülkedeki nehirlerin çoğunluğu doğu-batı yönünde değil, kuzey-güney yönünde akmaktadır. Bu nedenle denize T.C. Ticaret Bakanlığı, 2021 6 ulaşım çok zordur. Bu nedenlerle ülkedeki taşımacılık maliyetleri uluslararası ortalama maliyetlerin yaklaşık 3 katı kadar yüksektir.

Sanayi Moskova, St. Petersburg, Yekaterinburg ve Nizhny Novgorod kentlerinde yoğunlaşmıştır. Bu büyük kentler geçiş sürecini diğer kentlere göre daha iyi yönetmiş, üretimde çeşitlilik sağlamıştır. Tomsk ve Novosibirsk gibi daha küçük kentler Sovyet rejimi tarafından yaratılan sanayi merkezleridir. Sibirya ve ülkenin en doğusundaki bölgeler hala sanayileşmemiş durumdadır. Bu bölgeler ham madde ve enerji üssü konumundadır.

Rusya'nın ekonomik görünümü, Ukrayna krizi nedeni ile uygulamaya konulan uluslararası yaptırımların olumsuz etkilerinin yapısal olumsuzluklar ile bir araya gelmesi ile birlikte kötüye gitmiştir. Düşen petrol fiyatları ve hızlı sermaye çıkışları rublenin devalüasyonuna sebep olmuş, netice olarak enflasyon yükselmiş ve zincirleme etki ile hane halkı tüketimi de gerilemiştir.

IMF verilerine göre 2019 için %2'lik reel GSYİH büyümesinin ardından, enerji sektörünün kırılganlığı (petrol fiyatlarındaki dalgalanma) ve küresel salgın (covid-19) kaynaklı iç talep düşüşüne bağlı olarak Rusya ekonomisi 2020 yılında %3,1 oranında daralma yaşamıştır. 2021 ve 2022 yıllarında ise GSYİH büyümesinin %3,8 olacağı tahmin edilmektedir. Ülkede kişi başına düşen milli gelir ise 2020 yılında 10.037 ABD Doları (cari fiyatlara göre) olarak gerçekleşmiştir. Cari fiyatlara göre Kişi Başına Düşen Milli Gelirinin 2021 yılında 11.654 ABD Doları ve 2022 yılında ise 12.115 ABD Doları olacağı tahmin edilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülkenin GSYİH cari fiyatlara göre 2020 yılında %12,8 oranında azalarak 1,47 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Cari fiyatlara göre 2021 yılında 1,71 trilyon dolar, 2022 yılında ise 1,77 trilyon dolar olması beklenmektedir.

2020 yılında %3,4 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2021 yılında %4,5 ve 2022 yılında ise %3,4 olacağı tahmin edilmektedir. Cari ödemeler dengesinin GSYİH'ya oranı 2020 yılında %2,2 olarak gerçekleşmiş, 2021 yılında %3,9 ve 2022 yılında ise %3,3 oranında fazla vermesi beklenmektedir. 2020 yılında Ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranı %5 olarak gerçekleşmiş, 2021 yılında %5,4 ve 2022 yılında ise %5,0 olacağı tahmin edilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

2.3. Tarım

Rusya'da tarım sektörü, özellikle 2000'li yıllardan önce inişli çıkışlı bir performans sergilemiş, yeni milenyumdan itibaren ise küresel tarım piyasalarıyla eklemlenme düzeyini hızla artırmayı başarmıştır. Türkiye'ye kıyasla sektörün ekonomideki yerinin daha sınırlı bir düzeyde kaldığı Rusya'da, Federal Devlet İstatistik Servisi (Rosstat) verilerine göre, kırsal kesimde yaşayanlar toplam nüfusun yaklaşık dörtte birini oluşturmaktadır. Sektör, 2020 yılında yarattığı yaklaşık 60 milyar dolarlık (Türkiye: \$47,3 milyar) katma değerle milli hasıladan %4,1 oranında bir pay almıştır (Türkiye: %6,6). COVID-19 pandemisinin vuku bulduğu 2020 yılında reel ekonomisi %3,1 oranında daralan Rusya'da, tahıl üretimine oldukça duyarlı olan tarımsal ekonomi, elde edilen en yüksek ikinci tahıl rekoltesinin de etkisiyle reel anlamda 2019 seviyesini korumuştur (Türkiye: +%4,8). Toplam istihdamda ise %5,8'lik (Türkiye: %16,7) bir paya sahip olan tarım sektöründe yaklaşık 4,2 milyon kişiye iş imkânı sağlanmış bulunmaktadır (Türkiye: 4,5 milyon). (Kaynak: <http://rekoltedunyasi.com>)

Diğer taraftan, 2020 yılı itibarıyla 1,6 trilyon doları aşan küresel tarım ihracatından %1,76'lık bir pay alan Rusya'nın sektör ihracatının yaklaşık üçte biri tahıl ürünlerinden oluşmaktadır. Anılan yıl, buğdaydan 7,9 milyar dolar, arpadan 899 milyon dolar, mısırdan 395 milyon dolar, su ürünlerinden (Alaska mezgiti, yengeç vb) 4,7 milyar dolar, ayçiçeği yağından ise 2,5 milyar dolarlık döviz girdisi elde edilmiştir. Çikolatalı ve şekerli mamuller, sigara ve diğer tütün mamulleri, kolza tohumu/küspesi ve yağı, ayçiçeği tohumu ve küspesi, keten tohumu ve soya fasulyesi Rusya'nın diğer önemli ihraç ürünleri arasında yer almaktadır.

Özellikle; kolza tohumu ve yağlık ayçiçeği tohumu ihracatı dönem dönem Rusya açısından önemli bir döviz kazancı sağlamaktadır. Ancak; söz konusu ihracat, yıllık üretime ve ihracatı kısıtlayıcı önlemlere oldukça duyarlı bir yapı arz etmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

2.4. Sanayi

Rusya'ya bakıldığında ise tarım sektörünün ağırlığının %4,7 seviyesinde olduğu görülmektedir. Sanayi sektörünün ağırlığının görece yüksek olmasının nedeni özellikle madencilik faaliyetlerinin verdiği katkıdan gelmektedir. Hizmetler sektörünün katkısı ise gelişmiş ülkelere yakın seviyelerdedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Rusya'da komünist sistemin uygulandığı dönemde sanayi sektörüne özel bir önem verilmiştir. Özellikle 5 yıllık planlar çerçevesinde yatırımların çok büyük bir bölümü sanayi sektörüne yapılmış ve ülke ekonomisi gerçekten de bir ağır sanayi özelliği kazanmıştır. Ulaşım araçları, havacılık, elektrik sanayi, makine yapımı gibi alanlarda 4 önemli gelişmeler olmuştur. Bu sanayi altyapısı II. Dünya Savaşında çok önemli bir destek sağlamıştır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

90'larda komünist sisteminin yerini piyasa ekonomisine bırakması ile birlikte birçok endüstri dalında sorunlar ortaya çıkmıştır. Gerekli yatırımların yapılamaması ve üretim tesislerinin sahipliği ile ilgili konularda ortaya çıkan sorunlar ve talep yetersizliği gibi nedenlerle sanayi sektöründe önemli üretim düşüşleri yaşanmıştır. Ancak 2000'li yıllardan itibaren bu sorunlar çözümlenmeye başlanmış, ilave yatırımlar ve bazı sektörlere yönelik yabancı sermaye girişiyle toparlanma olmuştur.

Rusya'da özellikle 92-94 döneminde sanayi üretiminde %20'lere varan düşüşler yaşanmıştır. 2000'li yıllarda sanayi üretimi önemli ölçüde büyümüş, 2008-2009 krizinde gerileme olmuştur. 2014 yılından itibaren başlayan sorunlar nedeniyle üretimde gerileme olmuş, 2018 yılında %2,9 oranında büyüme sağlanmıştır. Son yıllarda genel olarak yatırım azlığı nedeniyle düşük büyüme görülmektedir.

Rusya'da son 10 yıldaki sanayi üretim değerine bakıldığında imalatın payının %65-68, madencilik payının ise %22-24 seviyelerinde olduğu görülmektedir. Rusya'da petrol ve doğalgaz başta olmak üzere maden çıkarılmasına dönük üretim faaliyetleri sanayi üretimine önemli bir katkı yapmaktadır. Yine imalat sanayi unsurları önem taşımaktadır. 2017 yılında toplam sanayi üretimi 58 trilyon Ruble olarak gerçekleşmiştir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

İmalat sanayi üretimi açısından rafine edilmiş petrol ürünleri, motorlu araçlar, ulaştırma ekipmanları, makineler, metaller, kimyasallar ve gıda ürünleri imalatı önde gelmektedir.

Sanayi üretiminin bölgelere göre dağılımına bakıldığında madencilik faaliyetlerinin Volga, Ural ve Sibirya bölgesinde yoğunlaştığı görülmektedir. İmalat faaliyetlerinin ise Merkez Bölge, Kuzey Batı ve Volga bölgesinde yoğunlaştığı görülmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

2.5. Hizmetler

2.5.1. Bankacılık

Rusya'daki modern bankacılık sistemi iki seviye ile temsil edilmektedir. Yasal olarak, 2 Aralık 1990'da RSFSR Yüksek Kurulu tarafından kabul edilen özel yasalara dayanmaktadır: RSFSR "RSFSR'nin Bankalar ve Bankacılık Faaliyetleri" Kanunu ve "RSFSR Merkez Bankası (Rusya Bankası) Merkez Bankası" ve RF Bankalarının "Bankalar Hakkında" ve Bankacılık", Temmuz 1995'te kabul edilmiştir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Bu Rus yasaları, ülkenin o zamanki mevcut kredi ve bankacılık sisteminde temel değişiklikler yaptı ve bu sistemin geliştirilmesinde niteliksel olarak yeni bir aşamanın başlamasına ve yasal desteğine işaret etti.

Rusya'daki mevzuata göre, devlet tekelinin bankacılık faaliyetleri üzerindeki tasfiyesinin başlangıcını işaret eden herhangi bir mülkiyet biçimine dayanan bir banka oluşturmak mümkün hale geldi.

Temmuz 1995'te kabul edilen Rusya Federasyonu Kanunu "Bankalar ve Bankacılık Faaliyetlerinin" yeni sayısında, Rusya'nın bankacılık sisteminin Rusya Bankası'nı (Merkez Bankası'nın resmi adıdır), kredi kuruluşlarını ve yabancı bankaların şubelerini ve temsilciliklerini içerdiği belirtilmektedir.

"Bankalar ve Bankacılık Faaliyetleri Hakkında Kanun", yabancı sermaye sağlayan bankaların Rusya kredi piyasasında bulunma olasılığını öngörmekte, faaliyetlerini lisanslama koşullarını ve Rusya Bankasının kayıtlı sermayelerinin oluşmasına ilişkin yetkilerini tanımlamaktadır.

Bankacılık işlemleri ile ilgili kararların alınmasında bankaların devlet otoritelerinden ve yönetiminden bağımsızlığı ilkesinin yasama düzeyinde konsolidasyon çok önemliydi.

Bu Kanun uyarınca, bir kredi kurumu kâr amacı güden bir tüzel kişiliktir ve Rusya Bankası'ndan alınan lisans temelinde bankacılık işlemleri yapma hakkına sahiptir. Bankacılık faaliyetlerinin kapsamı, Bankalar ve Bankacılık Faaliyetleri Kanunu'nda da yer almaktadır.

Rusya Federasyonu Merkez Bankası (Rusya Bankası), ülkenin bankacılık sisteminin önemli bir unsurudur, devlet ve toplumun işleyişi ve yaşamı üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Ekonominin gelişimi, devlet organlarının ve kurumlarının işleyişi, egemen bir devletin varlığı doğrudan ülkenin merkez bankasının faaliyetlerinin ne kadar etkili olduğuna bağlıdır. Rusya Bankası, hükümetin üç kolundan birine dahil değildir- yasama, yürütme ve yargı. Statüsüne göre, faaliyetlerinde nispeten bağımsızdır. Federal devlet iktidar organları, Rusya Federasyonu'nun kurucu kuruluşlarının devlet iktidar organları ve yerel özyönetim organları, yasa ile kendisine verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında Rusya Bankası'nın faaliyetlerine müdahale etme hakkına sahip değildir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

2.5.2. Turizm

Rusya'da turizm, Sovyet döneminden bu yana hızlı bir büyüme, önce iç turizm, sonra da uluslararası turizmi görmüştür. Zengin kültürel mirası ve büyük doğal çeşitliliği Rusya'yı dünyanın en popüler turistik yerleri arasında yer almaktadır. Kırım hariç, ülkede 23 UNESCO Dünya Mirası Listesi bulunurken, birçoğu UNESCO'nun geçici listelerinde yer almaktadır. (Kaynak: Wikipedia)

Rusya'daki başlıca turistik güzergahlar arasında antik kentler etrafında seyahat, Volga dahil olmak üzere büyük nehirlerde yolculuklar ve ünlü Demiryolunda uzun yolculuklar bulunmaktadır. Rusya'nın çeşitli bölgeleri ve etnik kültürleri birçok farklı yiyecek ve hediyelik eşya sunar ve Rus Maslenitsa, Tatar Sabantoy veya Sibirya şamanist ritüelleri de dahil olmak üzere çok çeşitli gelenekler gösterir.

Rusya'daki en popüler turistik yerler (2010'da Avrupa'nın en çok ziyaret edilen şehirleri listesinde yer alan) Sankt-Peterburg ve ülkenin şimdiki ve eski başkentleri ve Dünya Şehirleri olarak tanınan büyük kültür merkezleri olan Moskova'dır. Moskova ve Saint Petersburg, Hermitage Müzesi ve Tretyakov Galerisi gibi dünyaca ünlü müzeler, Bolşoy ve Mariinsky gibi ünlü tiyatrolar, Aziz Basil Katedrali, Kurtarıcı İsa Katedrali, Aziz Isaac Katedrali ve Kan Kurtarıcı Kilisesi gibi süslü kiliseler, etkileyici surlar Moskova Kremlin ve Peter ve Paul Fortress, Kızıl Meydan ve Saray Meydanı gibi güzel meydanlar ve Tverskaya ve Nevsky Prospect gibi sokaklar. Moskova (Kolomenskoye, Tsaritsyno) ve Sankt-Peterburg (Peterhof, Strelna, Oranienbaum, Gatchina, Pavlovsk Sarayı, Tsarskoye Selo) banliyölerindeki eski emperyal konutlarda zengin saraylar ve parklar bulunur. Moskova'da modern gökdelenlerle birlikte çok çeşitli etkileyici Sovyet dönemi binaları bulunurken, Kuzey Venedik'in takma adı olan Saint Petersburg, klasik mimarisine, birçok nehirlere, kanallara ve köprülere sahiptir. (Kaynak: Wikipedia)

3. DIŞ TİCARET

3.1. Rusya'nın Dış Ticareti (milyon dolar)

(Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Tablo 2: Rusya'nın Dış Ticareti (1000 dolar)

	2018	2019	2020
İHRACAT	449.347.157	422.777.167	337.105.352
İTHALAT	238.151.375	243.780.553	231.667.985
DENGE	211.195.782	178.996.614	105.437.367
HACİM	687.498.532	666.557.720	568.773.337

Kaynak: Trademap

3.2. Rusya'nın İhracatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

Tablo 3: Rusya'nın İhracatında Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	2018	2019	2020	Değişim	Oran
2709	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, ham	129.049.146	121.443.990	72.564.294	-48.879.696	-40
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar (ham petrol hariç); içeren müstahzarlar...	78.108.592	66.887.411	45.360.052	-21.527.359	-32
9999	Başka yerde belirtilmeyen mallar	63.746.027	55.265.424	39.315.738	-15.949.686	-29
7108	Altın, dahil. platin ile kaplanmış altın, işlenmemiş veya yarı mamulden daha fazla işlenmemiş ...	697.133	5.740.669	18.536.016	12.795.347	223
2701	Kömür; kömürden üretilen briketler, ovaler ve benzeri katı yakıtlar	17.030.973	15.987.379	12.388.244	-3.599.135	-23
1001	Buğday ve meslin	8.432.493	6.399.310	7.918.294	1.518.984	24
7110	Platin, dahil. paladyum, rodyum, iridyum, osmiyum ve rutenyum, işlenmemiş veya yarı işlenmiş...	3.640.562	5.121.876	7.842.129	2.720.253	53
2711	Petrol gazı ve diğer gaz hidrokarbonlar	7.497.573	9.501.077	7.841.787	-1.659.290	-17
'7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamul ürünler	7.955.941	6.090.983	4.854.776	-1.236.207	-20
'7403	Bakır, rafine edilmiş ve bakır alaşımları (işlenmemiş) (7405 pozisyonundaki bakır alaşımları hariç)	4.127.637	4.137.272	4.644.429	507.157	12
'7601	İşlenmemiş alüminyum	5.347.786	4.640.930	4.218.877	-422.053	-9
'4407	Uzunlamasına kesilmiş veya yontulmuş ağaç, dilimlenmiş veya soyulmuş, rendelenmiş, zımparalanmış veya uç mafsallı veya değil	4.502.680	4.506.757	4.211.526	-295.231	-7
'7102	Elmaslar (işlenmiş olsun olmasın, ancak monte edilmemiş veya ayarlanmamış) (toplanma için sökülmemiş taşlar hariç ...	5.015.253	3.768.052	3.246.473	-521.579	-14
'3105	Gübreleme elementlerinden iki veya üçünü azot içeren mineral veya kimyasal gübreler	3.402.555	3.165.128	2.731.325	-433.803	-14
'7208	Genişliği >= 600 mm olan demir veya alaşımsız çelikten yassı haddelenmiş ürünler, sıcak haddelenmiş, kaplanmamış, ...	3.441.034	2.462.416	2.545.039	82.623	3
Tüm Ürünler		449.347.157	422.777.167	337.105.352	-85.671.815	-20

Kaynak: Trademap

3.3. Rusya'nın İthalatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

Tablo 4: Rusya'nın İthalatında Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	2018	2019	2020	Değişim	Oran
'8517	Telefon setleri, dahil. hücreli ağlar veya diğer kablolu ağlar için telefonlar; diğer ...	9.433.137	9.007.829	9.363.347	355.518	4
'9999	Başka yerde sınıflandırılmamış mallar	7.053.690	6.153.790	9.074.291	2.920.501	47
'8708	Traktörler için parça ve aksesuarlar, on veya daha fazla kişinin taşınması için motorlu taşıtlar, ...	8.978.362	8.756.241	7.651.584	-1.104.657	-13
'3004	Terapötik veya profilaktik kullanımlar için karışık veya karıştırılmamış ürünlerden oluşan ilaçlar,	7.833.242	10.159.316	7.212.327	-2.946.989	-29
'8471	Otomatik bilgi işlem makineleri ve bunların birimleri; manyetik veya optik okuyucular, makineler ...	5.947.457	5.665.795	6.267.144	601.349	11
'8703	Motorlu arabalar ve esas olarak insan taşımak için tasarlanmış diğer motorlu taşıtlar, dahil. ...	7.261.031	7.906.105	5.426.679	-2.479.426	-31
'8419	Elektrikle ısıtılmış olsun olmasın makine, tesis veya laboratuvar teçhizatı (fırınlar, ...	2.624.050	2.175.568	2.870.872	695.304	32
'3002	İnsan kanı; terapötik, profilaktik veya teşhis amaçlı kullanımlar için hazırlanmış hayvan kanı; antiserum...	1.970.902	3.057.612	2.833.014	-224.598	-7
'9018	Tıp, cerrahi, dişçilik veya veterinerlik bilimlerinde kullanılan alet ve cihazlar, dahil	1.864.356	2.123.020	2.356.022	233.002	11
'8481	Borular, kazan gövdeleri, tanklar, fiçiler ve benzerleri için musluklar, musluklar, vanalar ve benzeri cihazlar, ...	2.008.318	2.293.352	2.267.640	-25.712	-1
'8516	Elektrikli ani veya depolu su ısıtıcıları ve daldırma ısıtıcıları; elektrikli yerden ısıtma...	1.619.011	1.680.994	1.783.340	102.346	6
'8421	Santrifüjler, dahil. santrifüj kurutucular (izotop ayırma için olanlar hariç);	1.667.137	1.852.437	1.697.025	-155.412	-8
'8479	Başka bir yerde belirtilmeyen veya yer almayan bireysel işlevleri olan makineler ve mekanik cihazlar ...	1.690.978	1.616.283	1.665.299	49.016	3
'4011	Yeni pnömatik lastikler, kauçuktan	1.887.584	1.969.146	1.642.060	-327.086	-17
'2818	Yapay korindon, kimyasal olarak tanımlanmış olsun veya olmasın; alüminyum oksit; alüminyum hidroksit	2.211.210	2.020.818	1.559.487	-461.331	-23
Tüm Ürünler		238.151.375	243.780.553	231.667.985	-12.112.568	-5

Kaynak: Trademap

4. BAŞLICA ÜLKELER İLE DIŞ TİCARET

4.1. Başlıca Ülkeler İtibarıyla İhracat (milyon dolar)

Tablo 5: Başlıca Ülkeler İtibarıyla İhracat

ÜLKELER	2018	2019	2020	DEĞİŞİM	ORAN
ÇİN	56.040.503	56.791.577	49.146.337	-7.645.240	-13
HOLLANDA	43.470.987	44.788.952	24.819.407	-19.969.545	-45
İNGİLTERE	9.769.710	13.272.051	23.158.449	9.886.398	74
ALMANYA	34.096.334	28.049.481	18.618.931	-9.430.550	-34
BELARUS	21.819.797	20.544.970	15.979.802	-4.565.168	-22
TÜRKİYE	21.345.044	21.063.254	15.929.123	-5.134.131	-24

KAZAKİSTAN	12.923.333	14.050.846	14.051.466	620	0
KORE CUMHURİYETİ	17.832.181	16.357.313	12.468.101	-3.889.212	-24
AMERİKA	12.534.204	13.189.312	10.958.295	-2.231.017	-17
İTALYA	16.405.936	14.341.995	10.071.381	-4.270.614	-30
POLONYA	16.540.213	12.448.718	9.566.444	-2.882.274	-23
JAPONYA	12.453.419	11.353.033	9.053.904	-2.299.129	-20
FINLANDİYA	11.372.605	10.080.744	7.101.597	-2.979.147	-30
UKRAYNA	9.522.734	6.619.364	6.310.485	-308.879	-5
HİNDİSTAN	7.752.309	7.308.101	5.798.193	-1.509.908	-21

Kaynak: Trademap

4.2. Başlıca Ülkeler İtibarıyla İthalat (milyon dolar)

Tablo 6: Başlıca Ülkeler İtibarıyla İthalat

ÜLKELER	2018	2019	2020	DEĞİŞİM	ORAN
ÇİN	52.217.993	54.126.998	54.913.425	786.427	1
ALMANYA	25.510.486	25.111.891	23.383.773	-1.728.118	-7
AMERİKA	12.682.131	13.436.080	13.213.422	-222.658	-2
BELARUS	12.179.232	12.800.697	12.604.664	-196.033	-2
İTALYA	10.590.386	10.906.984	10.207.443	-699.541	-6
FRANSA	9.561.721	8.567.151	8.083.817	-483.334	-6
KORE CUMHURİYETİ	7.008.953	8.001.954	7.159.386	-842.568	-11
JAPONYA	8.819.217	8.960.307	7.111.572	-1.848.735	-21
TÜRKİYE	4.215.914	4.971.001	5.111.623	140.622	3
KAZAKİSTAN	5.295.922	5.570.993	5.054.817	-516.176	-9
POLONYA	5.141.210	5.079.751	4.853.738	-226.013	-4
VİETNAM	3.624.012	3.782.967	4.045.349	262.382	7
HOLLANDA	3.693.303	3.977.493	3.748.077	-229.416	-6
UKRAYNA	5.461.217	4.834.609	3.694.161	-1.140.448	-24
ÇEKYA	3.775.473	3.699.214	3.656.662	-42.552	-1

Kaynak: Trademap

4.3. Rusya'nın Dış Ticaret Politikası

2020 yılında 335 milyar dolarlık (%20 azalan) ihracatla dünyada 14. sırada olan Rusya'nın ihracat yaptığı başlıca ülkeler Çin (%14,6), Hollanda (%7,4) ve İngiltere (%6,9) dir.

Ülkenin ihracatında Türkiye %4,6 pay ile 6. sırada yer almaktadır. Ülkenin 2020 yılında ihraç ettiği en önemli ürün ise %35 ile Ham petrol ve Petrol yağlarıdır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

2020 yılında 232 milyar dolarlık (%5 azalan) ithalatla dünyada 22. sırada olan Rusya'nın ithalat yaptığı başlıca ülkeler Çin (%23,7), Almanya (10,1) ve Amerika Birleşik Devletleridir (%5,7). Ülkenin ithalatında Türkiye %2 pay ile 9. sırada yer almaktadır.

Rusya'nın 2020 yılında ithal ettiği başlıca ürünler ise Telefon cihazları (%4), Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar (%3,3) ve Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlardan (dozlandırılmış) oluşmaktadır (%3,1). (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

4.4. Tarifeler ve Diğer Vergiler

Rusya'nın ithalatında ithal mallar genel olarak üç çeşit vergiye tabidir: gümrük vergileri, KDV, bazı ürünlere uygulanmakta olan özel tüketim vergileri. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Rusya "Uluslararası Armonize Eşya Tanımı ve Kodlama Sistemi"ni kullanmaktadır. Buna göre ülkeye giriş yapacak mallar, 97 ürün kategorisinden biri içinde değerlendirilmekte olup, gümrük vergileri gümrüklerde bu sınıflandırmaya göre uygulanmaktadır. Gümrük vergileri yüzde olarak ya da birim başına Avro cinsinden veya bu iki yöntemin birleşimi üzerinden uygulanmaktadır.

Rusya'da birçok mal grubunda gümrük kıymetlerinin tespiti açısından referans fiyat uygulaması yapılmaktadır. Rus Gümrük İdaresince fiyat açısından riskli olduğu değerlendirilen bazı mallarda belirlenen asgari kıymetlerin altında kalan beyanlar kabul edilememekte, malın girişine ancak asgari kıymet üzerinden vergi alınması kaydıyla izin verilmektedir. Bu uygulama Gümrük Teşkilatı içinde sirkülerler yoluyla yürütülmekte ve kamuya ilan edilmemektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Buna karşın, referans fiyat uygulaması bulunmayan mallar açısından ise, beyan edilen fiyatların gerçeğe uygunluğunu tespitinde her bir gümrük kapısı bağımsız hareket edebilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Bağımsız Devletler Topluluğu'ndan ithalatta gümrük vergisi muafiyeti bulunmaktadır. En Çok Kayrılan Ülke (MFN) statüsündeki ülkelerden ithalatta en düşük gümrük vergisi oranları uygulanmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

İthalatta gümrük vergisi dışında uygulanan vergiler Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisidir. Uygulanan Katma Değer Vergisi oranı %18'dir. Ancak, sınırlı temel gıda malları ile çocuklara yönelik gıda ve giysilerde uygulanan oran ise %10'dur. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Özel tüketim vergisi ise lüks tüketim mallarına uygulanmaktadır. Bu vergiye tabi mallar ise alkol, bira, sigara, puro, tütün, petrol, düşük oktanlı otomobil benzini, yüksek oktanlı gaz, dizel yakıt, makina yağları, 90 beygir üzerindeki otomobillerdir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

5. EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLER

Gerek Rusya Federasyonu gerekse eski SSCB daima Türkiye'nin önemli ticari ortaklarından biri olmuştur. Türkiye'nin 90'lı yılların başlarından günümüze Rusya ile ticari ilişkileri dalgalı bir yapı arz etmektedir. İki ülke arasında dış ticaret dengesinde Türkiye aleyhine bir durum söz konusudur. 1998 yılındaki kriz sonrasında büyük düşüş gösteren ticari ilişkiler daha sonra tekrar yükselme trendine girmiş olmakla birlikte Türkiye'nin Rusya'ya olan ihracatı ile Rusya'nın Türkiye'ye ihracatı arasında büyük fark bulunmaktadır. Dış ticaretim ürün yapısına bakıldığında gelecekte dengenin daha da fazla bozulacağı söylenebilir. Çünkü gelecek yıllarda Türkiye'nin Rusya'dan daha fazla doğal gaz satın alacağı, buna karşılık bavul ticareti gibi informel ticaret yapısının zamanla daralacağı, hatta ortadan kalkacağı düşünülürse iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin kritik bir hal alması beklenebilir. Türkiye ile Rusya Federasyonu arasındaki dış ticarete Türkiye'nin aleyhine söz konusu bu açığın oluşmasında belirli faktörler etkili olmaktadır. 1984 yılında SSCB ile Türkiye arasında Doğalgaz Anlaşması imzalanmış ve alınan doğal gazın %70'inin mal ve hizmetler karşılığı ödenmesi konusunda anlaşılmıştır. Ancak, son yıllarda Rusya tarafı bu şartı yerine getirmemiş ve mal ve hizmetle geri ödeme oranı oldukça düşmüştür. Daha sonraki yıllarda imzalanan Mavi Akım ve Batı Doğal Gaz Hattının genişletilmesine ilişkin sözleşmelere ise söz konusu şart konulmamıştır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

1998 krizinde Rublenin %75 oranında devalüasyonu sonucunda ithalatın pahalılaşması ve Rus halkının satın alma gücünün düşmesi nedeniyle ithalat büyük oranda azalmış ve dolayısıyla Türkiye’den yapılan ithalat da büyük oranda düşmüştür. Ayrıca kriz dolayısıyla ülke içinde üretim ve ihracat cazip hale gelmiş ve ithalat yoluyla karşılanan gıda ve tekstil ürünleri gibi mallar artık ülke içerisinde üretilmeye başlanmıştır. Son yıllarda uluslararası enerji fiyatlarındaki artış da Türkiye’nin aleyhine gelişen durumu daha da pekiştirmiştir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

5.1. Yatırımlar, Yabancı Sermaye ve Mevzuatı

Rusya’da yabancı yatırımlar, bu konudaki 9 Temmuz 1999 tarihli Federal Kanun çerçevesinde düzenlemeye tabidir. Yabancı yatırımcıların temel haklarını belirleyen ve garanti altına alan anılan Kanun dışında, yabancı yatırımları düzenleyen 30 Aralık 1995 tarihli 225 sayılı Federal Kanun ile 29 Nisan 2008 tarihli 57 sayılı Federal Kanun bulunmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Belirtilen mevzuat haricinde, Rusya’nın diğer ülkelerle ikili bazda imzalamış olduğu ve yabancı yatırımcılara ilave garantiler sunabilen yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşmaları da bulunmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye de dâhil olmak üzere Rusya’nın 82 ülke ile yatırımların karşılıklı teşviki ve korunmasına ilişkin anlaşması bulunmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Prensip olarak, Rusya’da yabancı yatırımlar için sağlanan yasal yapı, Rus kuruluşlar için sağlananlar ile benzerlik teşkil etmektedir. Yabancı yatırımcıların haklarına ilişkin herhangi bir kısıtlama, sadece federal yasalar marifetiyle münhasıran anayasal rejim, genel ahlak, sağlık, temel haklar ve diğer kişilerin yasal çıkarlarının korunması, milli savunma ve devlet güvenliğini sağlamak amacıyla uygulanabilmektedir.

Oldukça büyük bir coğrafyaya sahip olan Rusya’da, diğer mevzuatlarda olduğu gibi yatırımların teşvikine ilişkin mevzuatlar da bölgeler itibarıyla değişiklik gösterebilmektedir. Rusya’da yatırımcılar genelde bölgeler bazındaki yatırım ortamı ile ilgilenmekte olup, yatırımların çekilmesinde bölge yönetimleri önemli rol oynamaktadır. Federal, bölgesel ve yerel olmak üzere üç farklı kategoride vergi sistemi olan Rusya’da genelde yabancı yatırımcıları çekmek için bölgesel yönetimler ilgili mevzuat çerçevesinde belirlenmiş olan bölgesel vergilerin bir bölümünde indirim uygulayabilmektedir. Bu çerçevede en çok kullanılan enstrümanlardan birisi, %20 olarak uygulanan ve %3’ü federal bütçeye, %17’si ise bölgesel yönetimlerin bütçesine aktarılan kurumlar vergisine ilişkin oranın bölgesel yönetimler tarafından indirilmesi uygulamasıdır. Bu kapsamda bölgesel yönetimler, kurumlar vergisinin bölgesel bütçe için olan %17’lik oranını %13,5’e kadar indirme yetkisine sahiptirler. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

5.2. Ülkedeki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler)

Rusya’daki özel ekonomik bölgeler ise ülkeye yatırım çekmek için kullanılan en etkili enstrümanlardan birisi olup, hâlihazırda Rusya’da dört farklı kategoride olmak üzere toplam 36 adet özel ekonomik bölge (ÖEB) bulunmaktadır. Bunlardan 17’si sanayi ve imalat bölgesi, 7’si teknoloji ve inovasyon bölgesi, 10’u turizm ve rekreasyon bölgesi, 2’i ise lojistik bölgesidir. Rusya’da faaliyet gösteren söz konusu ÖEB’ler aşağıda sunulmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

1) Sanayi ve İmalat Bölgeleri: Alabuga (Tataristan Cumhuriyeti), Lipetsk, Uzlovaya (Tula Bölgesi), Center (Voroneş), Orel, Kashira (Moskova Bölgesi), Maksimikha (Moskova Bölgesi), Stupino Kvadrat (Moskova Bölgesi), Lotos (Astrahan Bölgesi), Tolyatti, Alga (Başkurdistan), Titanium Valley (Sverdlovsk), Grozny, Moglino, Dobrograd-1 (Vladimir Bölgesi), Kulibin ve Kaluga

2) Teknoloji ve İnovasyon Bölgeleri: Moskova Teknopolis, Dubna (Moskova Bölgesi), St. Petersburg, İstok (Moskova Bölgesi), Tomsk, Innopolis (Tataristan Cumhuriyeti) ve Saratov

3) Turizm ve Rekreasyon Bölgeleri: Zavidovo (Tver Bölgesi), Kuzey Kafkasya Turizm Kümesi, 'The Baikal Harbour', Turkuaz Katun (Altay Bölgesi), 'The Gate of Baikal' (Irkuts Bölgesi), 'Mamison' (Kuzey Osetya – Alaniya), Matlas, Armkhi ve Tsori, Veduchi ve Elbrus

4) Lojistik Bölgeleri: Ulyanovsk (Ulyanovsk Bölgesi) ve Astrahan Bölgesi

Rusya'da kurulu ÖEB'lerde 15 Mart 2021 tarihi itibarıyla 41 ülkeden 149'u yabancı yatırımcı olmak üzere toplam 856 firma tarafından 15 milyar dolardan fazla yatırım taahhüdünde bulunulmuştur. Halihazırda 497 milyar rublelik (6,6 milyar dolar) yatırımın da tamamlandığı ÖEB'lerde 42 bin kişiye iş imkânı sağlanmış bulunmaktadır.

Rusya'da 1.300'ün üzerinde Türk sermayeli firmanın faaliyette bulunduğu tahmin edilmektedir. Türk firmalarının en fazla yatırım/ticaret yaptığı bölgeler; Moskova, Kazan (Tataristan), Güney Rusya Federal Bölgesi (Rostov, Krasnodar, Soçi, Novorossisk) ile ülkenin önemli ticaret merkezlerinden olan Novosibirsk, Yekaterinburg, Samara, St. Petersburg ve Astrahan'dır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

5.3. Ülkede İş Kurma Mevzuatı

Rusya Federasyonu mevzuatlarına göre şirketler, ancak yetkili devlet kuruluşlarına kayıt işlemi yapıldıktan sonra hükmi şahsiyet kazanmaktadır. Rusya'da tamamen yabancı sermayeli şirket kurmak da mümkündür. Yabancı firmalar, Rusya'da şirket kurabilecekleri gibi, temsilcilik ofisi de açabilmektedir. Bu açıdan, yabancı şirketlerin kayıt işlemleri iki başlık altında yapılmaktadır. Bunlardan ilki tescil (registration), diğeri ise kabul (accreditation) işlemidir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Tescil işlemi yabancı sermayeli firmalara, Rusya'da kar sağlayıcı işlemler dahil olmak üzere her türlü ticari ve ekonomik içerikli faaliyette bulunma hakkı sağlamaktadır. Buna karşılık akredite firmalar kendi ülkelerindeki ana firmanın temsilcisi olarak ve genellikle kar getirici faaliyette bulunmamak üzere kayıt işlemi yaptırmış olmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Temsilci ofislerin temel fonksiyonu, Rusya dışındaki merkez ofisin ticari ilişkilerini kurmak ve yürütmek, onun adına pazarlama çalışmaları yapmak, gerektiği takdirde sözleşmeler imzalamaktır. Rus mevzuatına göre, temsilci ofislerin ayrı kanuni şahıs hükmü bulunmamaktadır. Temsilci ofisleri, bizzat ticari aktivitede bulunmaları ve Rusya kaynaklı gelir elde etmeleri halinde ise normal bir şirket gibi vergi yükümlüsü sayılıp vergiye tabi tutulmaktadır.

Temsilci ofisler;

- Ruble ve/veya döviz hesabı açabilirler.
- Giderlerini ruble ve döviz hesaplarından karşılayabilirler (Kiralara, maaşlar, iktisadi kıymet alımı, reklam ve pazarlama giderleri gibi).
- Gümrükleme yapabilir, stok tutabilirler.
- Kira ödemelerinde KDV'den muaftır.

Diğerk taraftan, Rus mevzuatına göre, yabancı tüzel ve gerçek kişiler yatırımcı olarak ortaklıklarda ve/veya ekonomik topluluklarda da yer alabilmektedir. Yabancı ortaklı ticari işletmeler, yeni bir işletmenin kurulması veya mevcut bir işletmenin hisselerinin yabancı yatırımcı tarafından satın alınması yoluyla oluşturulabilmektedir. Ticari işletmelerde sermayeye katılım ise parasal değerler, maddi varlıklar, menkul kıymetler, kullanma hakları şeklinde yapılabilmektedir. Sermaye katkısı olarak yurt dışından gönderilen dövizler rubleye çevrildikten sonra sermaye olarak yatırılabilir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

6. TÜRKİYE İLE TİCARET

6.1. Türkiye – Rusya Dış Ticaret Göstergeleri (milyon dolar)

Tablo 7: Türkiye – Rusya Dış Ticaret Göstergeleri

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2018	3.399.827	21.989.574	25.389.401	-18.589.747
2019	4.153.202	23.116.867	27.270.069	-19.013.665
2020	4.506.813	17.829.236	22.336.049	-13.322.450

Kaynak: Trademap

6.2. Türkiye'nin Rusya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

Tablo 8: Türkiye'nin Rusya'ya İhracatında Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	2018	2019	2020	Değişim	Oran
080521	Taze veya kurutulmuş mandalinalar dahil. Mandalinalar ve satsumalar (klementinler hariç)	119.859	163.833	219.576	55.743	34
890200	Balıkçı gemileri; balıkçılık ürünlerini işlemek veya korumak için fabrika gemileri ve diğer gemiler ...	0	0	121.326	121.326	#SAYI/0!
080930	Taze şeftali, dahil. nektarin	66.576	75.519	119.892	44.373	59
271019	Petrol veya bitümenli minerallerden biyodizel içermeyen orta boy yağlar ve müstahzarlar, ...	70.744	107.530	112.297	4.767	4
080610	Taze üzüm	65.942	86.043	90.723	4.680	5
151190	Palm yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş olsun olmasın) (kimyasal olarak değiştirilmiş ve ham petrol hariç)	2	38.947	90.315	51.368	132
080550	Taze veya kurutulmuş limonlar "Citrus limon ve misket limonu	77.754	65.064	76.832	11.768	18
851660	Elektrikli fırınlar, ocaklar, pişirme plakaları ve kaynatma halkaları, elektrikli ızgaralar ve kavurma makineleri,	43.283	65.310	65.825	515	1
080510	Taze veya kuru portakal	47.623	38.596	64.837	26.241	68
070200	Domates, taze veya soğutulmuş	30.454	85.456	61.564	-23.892	-28
030314	Dondurulmuş alabalık "Salmo trutta, Oncorhynchus mykiss, Oncorhynchus clarki, Oncorhynchus aguabonita, ...	14.546	30.478	56.980	26.502	87
080929	Taze kirazlar (vişneler hariç)	31.369	43.464	51.776	8.312	19
870899	On veya daha fazla kişinin taşınması için traktörler, motorlu araçlar için parça ve aksesuarlar, ...	43.682	47.262	50.799	3.537	7
870829	Traktör gövdelerinin parça ve aksesuarları, on veya daha fazla taşıtın taşınması için motorlu taşıtlar ...	50.118	50.933	46.529	-4.404	-9
081090	Taze demirhindi, kaju elma, lychees, sapodillo erik, çarkıfelek meyvesi, carambola, ...	33.191	30.865	44.269	13.404	43
870323	Motorlu arabalar ve esas olarak insan taşımak için tasarlanmış diğer motorlu taşıtlar, dahil. ...	81.490	84.906	44.267	-40.639	-48
730890	Demir veya çelikten yapılar ve yapı parçaları, köprüler ve köprü bölümleri hariç, ...	6.992	33.414	37.921	4.507	13
640399	Dış tabanı kauçuk, plastik veya deriden yapılmış, yüzü köseleden olan ayakkabılar...	59.727	47.786	37.740	-10.046	-21
600410	Eni > 30 cm olan, ağırlıkça >= %5 elastomerik içeren örme veya tığ işi kumaşlar...	32.275	36.010	37.456	1.446	4
870870	Traktörler için yol tekerlekleri ve bunların parça ve aksesuarları, nakliye için motorlu taşıtlar ..	21.637	32.426	35.419	2.993	9

Kaynak: Trademap

6.3. Türkiye'nin Rusya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

Tablo 9: Türkiye'nin Rusya'dan İthalatında Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	2018	2019	2020	Değişim	Oran
999999	Başka yerde belirtilmeyen mallar	6.928.653	10.011.527	4.460.681	-5.550.846	-55
271019	Petrol veya bitümenli minerallerden biyodizel içermeyen orta boy yağlar ve müstahzarlar, ...	4.814.387	3.552.216	2.582.356	-969.860	-27
100199	Buğday ve meslin (ekimlik tohum ve durum buğdayı hariç)	1.006.147	1.467.099	1.491.155	24.056	2
270112	Bitümlü kömür, toz haline getirilmiş olsun olmasın, aglomere edilmemiş	1.284.216	1.112.360	1.060.116	-52.244	-5
760110	Alüminyum, alaşımsız, işlenmemiş	455.727	944.884	802.087	-142.797	-15
720449	Demir veya çelik atık ve hurdaları (cüruf, tufal ve diğer üretim atıkları hariç)...	867.025	568.932	629.154	60.222	11
151211	Ham ayçiçeği tohumu veya aspir yağı	255.127	328.097	537.234	209.137	64
740311	Bakır, rafine, katot ve katot kesitleri şeklinde	542.183	199.737	439.929	240.192	120
720712	Ağırlıkça < %0,25 karbon içeren demir veya alaşımsız çelikten yarı mamul ürünler, ...	0	0	425.210	425.210	#SAYI/0!
720839	>= 600 mm genişliğinde, rulo halinde, demir veya alaşımsız çelikten yassı haddelenmiş ürünler	693.826	648.053	411.572	-236.481	-36
710812	Altın, dahil. platin ile kaplanmış altın, işlenmemiş, parasal olmayan amaçlar için	28.679	48.729	408.261	359.532	738
720711	Ağırlıkça < %0,25 karbon içeren demir veya alaşımsız çelikten yarı mamul ürünler, ...	678.086	388.888	351.086	-37.802	-10
120600	Ayçiçeği tohumları (kırılmış olsun olmasın)	1.293	114.978	303.932	188.954	164
720110	Alaşımsız pik demir, ağırlıkça <= % 0,5'i içeren, pik, blok veya diğer birincil şekillerdeki ...	296.318	270.092	210.982	-59.110	-22
760120	İşlenmemiş alüminyum alaşımları	147.268	135.950	206.132	70.182	52
281410	Susuz amonyak	117.812	155.342	171.664	16.322	11
390210	Polipropilen, birincil formlarda	33.724	40.031	159.629	119.598	299
230230	Buğdayın kepek, sivri uçlar ve diğer artıkları (pelet halinde olsun olmasın) ...	131.435	116.282	141.366	25.084	22
260112	Aglomere demir cevherleri ve konsantreleri (kavrulmuş demir piritler hariç)	138.812	82.374	140.463	58.089	71
100590	Mısır (ekim için tohum hariç)	232.548	95.561	133.008	37.447	39

Kaynak: Trademap

6.4. Çerkezköy'den Rusya'ya İhraç Edilebilecek Başlıca Ürünler

Rusya ve Türkiye, coğrafi konumları ve bölgesel ilişkileri nedeniyle kendi pazarları yanında, dahil oldukları bölgesel iş birlikleri kapsamında diğer pazarlara da giriş fırsatı sunmaktadır.

Sanayi ürünlerinde demir/çelik çubuklar, traktörler, ısıtması elektrikle olmayan demir-çelik radyatör, jeneratörler, demir/alaşımsız çelikten profil, oto yedek parça, kauçuktan yeni dış lastikler, otomobil ve steysin vagonlar, ev tekstili, ağır iş makine ve cihazlarının aksam ve parçaları ve eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar Malezya pazarında potansiyel arz etmektedir. Madencilik ve savunma sanayi sektörlerinde de iki ülke arasında iş birliği imkanları mevcuttur.

Çerkezköy'de üretimi gerçekleşen ve Malezya'ya ihracat potansiyeli olan sektörler; otomobil, televizyon (özellikle LCD ve plazma), kozmetik ve kişisel hijyen ürünleri, hazır giyim, endüstriyel sektörlerle yönelik ürünlerdir. Ayrıca gerek çevresel duyarlılıklar çerçevesinde yenilenebilir enerjiye duyulan ilgi, gerekse uzun vadede tasarruf nedenleriyle hane halkları ve işyerleri tarafından güneş enerjisine yönelik talepte de düzenli bir artış gözlenmekte olup, güneş panelleri pazarı genişlemektedir. (Kaynak: Trakya Dış Ticaret İstihbarat Merkezi)

6.5. İkili Anlaşma ve Protokoller

Tablo 10: İkili Anlaşma ve Protokoller

ANLAŞMA	İMZA TARİHİ
Ticaret ve Ekonomik İş birliği Anlaşması	25.02.1991
Ticari ve Ekonomik İş birliği Konularında Türk-Rus Karma Ekonomik Komisyonu Kurulmasına İlişkin Anlaşma	14.05.1992
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	09.09.1993
Gümrük İşlemlerinin Basitleştirilmesine İlişkin Protokol	16.09.1997
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	15.12.1997
Hükümetler arası Karma Ekonomik Komisyonu 16. Dönem Toplantısı Protokolü	26.07.2019

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

6.6. İki Ülke Arasında Ticarete Karşılaşılan Sorunlar

6.6.1. Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Fikri, sınai ve mülkiyet hakları, Rusya Federasyonu'nda, 19 Aralık 2006 tarih ve 230- FZ sayılı Medeni Kanun ile güvence altına alınmıştır. Söz konusu Kanun'un 1515'inci maddesi "Ticari Markalar ve Hizmet Markaları", 1537'nci maddesi ise "Malın Menşe Yeri Adının Üretildiği Yerlerin İsimleri) Yaşa Dışı Kullanımı için Sorumluluğu" başlıklarını düzenlenmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Rusya Federasyonu'nda ticari marka hakkının yasalarla korunması, devlet tescil belgesi gereği işbu kanunun tespit ettiği düzen veya Rusya Federasyonu'nun uluslararası anlaşmalarına göre verilmektedir. Ticari marka tüzel kişinin veya girişimcilik yapan gerçek kişinin adına tescil edilmektedir. Tescil edilmiş ticari marka için ticari marka şahadetnamesi verilmektedir. Söz konusu şahadetname, ticari markanın üstünlüğünü ve şahadetnamenin içinde belirtilen ürünler konusunda sahibinin ticari marka tekel hakkını sağlamaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ticari marka sahibi, söz konusu ticari marka kullanma ve üçüncü kişilerin bunu kullanmasını yasaklama tekel hakkına sahiptir. Hiçbir kimse, Rusya Federasyonu'nda korunan ticari markayı sahibinin iznini almadan kullanamamaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ticari markanın veya söz konusu markayla işaret edilen ürünün veya söz konusu markaya karışacak kadar benzer olan herhangi bir başka markanın benzeri mallar konusunda imal edilmesi, kullanılması, satışa sunulması, satılması veya bu amaçla muhafaza edilmesi, ticari marka sahibinin hakkının ihlali olarak kabul edilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ticari marka tescili 10 yıl geçerli olup, talep üzerine her on yıl için uzatılabilir. Rusya Federasyonu'nda satılacak ithal ürünlerin markasının başkası adına kayıtlı olup olmadığı araştırılmalıdır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

6.6.2. Dağıtım ve Satış Kanalları

Rusya Federasyonu, içerisinde 11 zaman dilimini kapsayan dünyanın en büyük ülkesidir. Bu nedenle, birçok işletme Rusya Federasyonu pazarına bölgesel olarak yaklaşma eğiliminde olup, yeni giren firmaların çoğunlukla Moskova'da faaliyete başladığı ve mevcut bir distribütör aracılığıyla veya bu

bölgelerde yeni distribütörler arayarak diğer bölgelere taşındıkları gözlemlenmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Öte yandan, son yıllarda ülkedeki dağıtım kanalları Moskova, St. Petersburg, Kazan, Rostov-on-Don, Novosibirsk gibi büyük kentlerde düzenli bir yapıya kavuşmuştur. Dağıtım kanallarındaki bu yapılanma büyük kentlerin çevresine de yayılmaya başlamıştır. Bunlarla birlikte özellikle Moskova'da, tüketim malları piyasasında büyük miktarlarda alım yapabilecek ve daha uzun vadeli taahhütlerde bulunabilecek büyük ölçekli perakende mağazaları açılmıştır. Kent merkezinde yer alan halka üzerinde büyük alışveriş merkezleri açılmış ve Moskova perakende sektörü giderek Avrupa ülkelerine benzer bir yapıya kavuşmuştur. Alışveriş merkezleri ve büyük mağazaların St. Petersburg ve Moskova'nın yanı sıra diğer kentlerde de arttığını söylemek mümkündür. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Giderek artan bu profesyonel dağıtım yapısından yararlanılarak pazara ürün sunmak günden güne kolaylaşmaktadır. Ancak bu kanalların bölgesel kapsamı sınırlı düzeyde olabilmekte ve bu nedenle bazı bölgelere dağıtımda hala sıkıntı yaşanabilmektedir. Bu bölgelerde firmaların değişken bir dağıtım stratejisi izlemesi, yoğun pazarlama faaliyetleri yürütmeleri uygun olacaktır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülkede çok sayıda batı tarzı mağazanın açılmasına rağmen hala dağıtım ve perakendeciliğin önemli bir kısmı büfeler ve açık pazarlar aracılığı ile yapılmaktadır. Pazarda başarılı olan işletmeler dağıtım kanallarında çeşitli seçeneklerin bir karmasını oluşturarak hareket etmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Firmalarımız için Moskova ve St. Petersburg haricindeki bölgelerde de önemli pazar fırsatları bulunmakta olup, bu fırsatların değerlendirilmesi için pazarların yerinde araştırılmasında yarar görülmektedir.

Rusya Federasyonu'nda yük taşımacılığının büyük çoğunluğu demiryolları ve karayolları ile yapılmaktadır. Öte yandan taşımacılık altyapısı yeterince gelişmemiş olup yeni yatırımlara ihtiyaç bulunmaktadır.

Bununla birlikte, Rusya Federasyonu toplamda 62 limana sahip olup ülkenin kuzeyinde yer alan Arkhangelsk limanı genel kargo; Murmansk limanı konteyner, toplu yükleme, petrol, soğutuculu konteyner kargo; Karadeniz'de yer alan Novorossisk limanı petrol, genel kargo, toplu yükleme; Tuapse limanı petrol; Baltık kıyılarında yer alan St. Petersburg limanı genel kargo, konteyner, feribot ve yolcu taşınması; Ust-Luga limanı genel kargo, petrol, konteyner; doğuda yer alan Vladivostok limanı genel kargo, petrol; Nakhodka limanı ise genel kargo, konteyner, toplu yükleme alanlarında faaliyet gösteren en önemli limanlardır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Dünya Bankası tarafından gümrük işlemlerinin etkinliği, taşımacılık altyapısı, uluslararası gönderilerin rekabetçi fiyatlandırma kolaylığı, lojistik hizmetlerin kalitesi, gönderilerin takip edilebilirliği ve işlem süreleri dikkate alınarak hazırlanan 2018 yılı Lojistik Performans Endeksi sıralamasında Rusya Federasyonu 160 ülke arasında 75'inci sırada yer bulabilmiştir. (Türkiye 47. sırada bulunmaktadır.)

6.6.3. Pasaport ve Vize İşlemleri

Rusya Federasyonu'na giriş için umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidir. Hususî ve hizmet pasaportu hamilleri ile uluslararası taşımacılık yapan profesyonel şoförlerimiz ise her 180 günde 90 günü aşmamak şartıyla 30 gün süreyle vizeden muaftır. Diplomatik pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muaftır. Hali hazırda vatandaşlarımız Vladivostok Limanı'ndan e-vize alarak Rusya Federasyonu'na giriş yapabilmektedir. Vatandaşlarımız giriş tarihi dahil olmak üzere 8 günü aşmamak

kaydıyla St. Petersburg, Leningrad Bölgesi ve Kaliningrad Bölgesi'ne e-vizeyle seyahat edebilmektedir. Alınan e-vize ile e-vizenin kapsam alanı dışında kalan Rusya Federasyonu'nun başka şehirlerine gitme imkânı ise bulunmamaktadır. Öte yandan, mevcut e-vize rejiminin bütün ülkeyi kapsamına yönelik yeni düzenlemenin 1 Ocak 2021 tarihi itibarıyla yürürlüğe gireceği bildirilse de mevcut pandemi koşulları nedeniyle yeni rejimin uygulanmasına henüz başlanmamıştır. (Kaynak: Dışişleri Bakanlığı)

Rusya Federasyonu mevzuatı gereği, Rusya Federasyonu'na seyahat etmek isteyen vatandaşlarımızın "göç kaydının" 7 iş günü içinde yapılması gerekmektedir. Bu çerçevede, ziyaretçiyi kabul eden tarafın (otel, yanında konaklanacak aile veya şahıs vb.) bildirimde bulunması gerekmektedir. Bildirim posta yoluyla ya da doğrudan Federal Göç Kurumu birimlerine yapılabilir. Rusya Federasyonu içinde bölge değişikliği durumunda yeniden başvuru gerekmektedir. (Kaynak: Dışişleri Bakanlığı)

Türk vatandaşları çalışma, ikamet, aile birleşimi, öğrenim, eğitim, ilmi araştırma ve montaj-bakım-onarım gibi özel meşruhatlı seyahatlerinde Rusya Federasyonu'nun ilgili temsilciliklerinden alınacak vizeye tabidirler. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

6.6.4. Ticaret Yapısı ve Tercihleri

Rusya'da yerleşik firmaların öz sermayeleri ticari hayatın olağan akışından farklı olarak genellikle oldukça düşük seviyelerde belirlenebilmektedir. Bu nedenle, ihracatta güvenilir ödeme şekillerinin tercih edilmesinde fayda bulunmaktadır. Ayrıca, Rus gümrüklerinde zaman zaman farklı, beklenmedik ve karmaşık uygulamalarla karşılaşılabilir. Bu nedenle, Rusya'ya yapılan ihracatta FOB teslimi yapılmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Rusya'da, şirket kurma aşamasında Ticaret ve Sanayi Odalarına üye olma zorunluluğu bulunmamaktadır. Aynı şekilde bölge ya da şehirlere göre ihracatçı birlikleri de mevcut değildir. Dolayısıyla, Rusya'da gerek üretici gerekse ithalatçı veri tabanlarına sağlıklı bir şekilde ulaşılması oldukça zordur. Ayrıca, Rusya'da firmalar sık aralıklarla el değiştirebilmekte, kurumsal yapıdaki firmalar ise yine kurumsal e-posta adreslerine iletilen çok sayıda mesajı güvenlik duvarı uygulamalarıyla engelleyebilmektedir. Sonuç itibarıyla; Rusya'da ilk aşamada e-posta marifetiyle uygulamaya geçirilen bir pazara giriş stratejisinin müspet bir şekilde sonuçlanmasının nispeten daha düşük bir olasılık olduğu değerlendirilmektedir. Bu itibarla, ithalatçı firmalar nezdinde yürütülecek çalışmalarda anılan hususların dikkate alınmasında fayda görülmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Rus ticaret hayatında, Rusya'da yerleşerek ülkede mağaza, ofis veya üretim tesisi açan firmaların daha fazla başarılı oldukları müşahede edilmektedir. Zira; Rus perakende zincirleri ya da ithalatçıları, ihracatçının ofisinin Rusya'da olması durumunda, özellikle ulaşılabilirlik ve olası sorunların çözümü noktasında bu şirketleri daha fazla tercih edebilmektedir. Rusya'da şirket açma imkânı olmayan firmamızın ise, Rus pazarını bilen ve Rusça'ya hâkim yetkili temsilci/danışman ya da distribütör kullanımını esas alan bir pazara giriş stratejisi benimsemesi ve istihdam politikalarını buna göre düzenleyerek Rus coğrafyasını ve Rusça bilen personel istihdam etmesi önem arz etmektedir. Ayrıca, firmamızın; başta internet sayfaları olmak üzere, Rus pazarına özel Rusça çalışmalar yapmaları, tanıtım materyalleri ile ürün broşürlerini Rusça hazırlamaları elzem görülmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Rusya'da ticareti geliştirici en geçerli faaliyet fuar katılımıdır. Rus firmaların ülkelerinde gerçekleşen fuarlara büyük bir ilgi duyması ve burada iş bağlantıları yapması, ülkemiz firmaları açısından büyük fırsatlar yaratmaktadır. Dolayısıyla, Rus pazarını hedefleyen firmamızın fuarlara aktif olarak katılmalarının, gerek Rus pazarına ilişkin güncel durumun yerinde incelenmesi, gerekse müşteri bulunması noktasında önem arz ettiği düşünülmektedir. Rusya'da düzenlenen fuarlar ile Ticaret Bakanlığımızca sağlanan fuar desteklerine ilişkin bilgiler <https://www.ticaret.gov.tr/ihracat/fuarlar>

adresinde yer almaktadır. Ayrıca, Rusya'da düzenlenen tüm fuarlara ilişkin bilgilere <https://www.exponet.ru/>, <https://expomap.ru/>, <https://worldexpo.pro/> ve <https://www.auma.de> sitelerinden ulaşılabilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

6.6.5. Pazarda Etkin Olmanın Koşulları

Rusya Federasyonu'nda ticari bağlantıların yapılmasında kişisel görüş, intibalar önemli yer tutmaktadır. Ticari faaliyette bulunan şirketlerin mali durumu ve güvenilirliği konusunda bilgi teminine yönelik bir veri tabanı mevcut değildir. Rusya Federasyonu'nda ticari faaliyette bulunmak için Ticaret ve Sanayi Odalarına kayıt mecburiyeti yoktur. Rus firmaları Odalarına kayıt olmaksızın faaliyet gösterebilir. Bu nedenle, firma güvenilirliği konusunda büyük firmalar hariç kişisel görüşler önemlidir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ticari kontratlarda anlaşmazlıklarda çözüm yolu belirtilmelidir. Ancak, ticari ilişkilerin anlaşmazlıkla sonuçlanması ve yabancı firmanın mahkeme kararı ile haklı bulunması durumunda bile uygulamada takip hukukunun etkin olmaması nedeniyle alacakların tahsili mümkün olmayabilmektedir. Bu nedenle, mal bedelini garanti altına alacak ödeme sistemlerine dış ticarete ağırlık verilmelidir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)